



УДК [378.016:811.161.2'243](045)

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ТЕМИ «НА РИНКУ» НА ОСНОВІ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Стефанишин К.Л., к. пед. н.,
старший викладач кафедри української мови
ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет
імені І.Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України»

У статті подано навчально-методичні матеріали до практичного заняття з української мови як іноземної, побудовані на основі комунікативного підходу до навчання. Розроблено систему тренувальних вправ, спрямовану на формування та розвиток різних видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання й письма). Запропоновані види робіт відтворюють мовленнєвий процес у реальному житті, дають змогу реалізовувати найнеобхідніші комунікативні потреби, пов'язані з покупками на ринку.

Ключові слова: українська мова як іноземна, навчально-методичні матеріали, комунікативний підхід, мовленнєва діяльність, тренувальні вправи, ринок.

В статье представлены учебно-методические материалы к практическому занятию по украинскому языку как иностранному, построенные на основе коммуникативного подхода к обучению. Разработанная система тренировочных упражнений, направленная на формирование и развитие различных видов речевой деятельности (слушания, говорения, чтения и письма). Предложенные виды работ воспроизводят речевой процесс в реальной жизни и позволяют реализовывать самые необходимые коммуникативные потребности, связанные с покупками на рынке.

Ключевые слова: украинский язык как иностранный, учебно-методические материалы, коммуникативный подход, речевая деятельность, тренировочные упражнения, рынок.

Stefanyshyn K.L. EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL MATERIALS TO THE THEME "ON THE MARKET" ON THE BASIS OF THE COMMUNICATIVE APPROACH TO LEARNING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

The article presents educational and methodological materials, built on the basis of a communicative approach to learning, for practical classes in Ukrainian as a foreign language. "Ukrainian as a foreign language" is a practical educational discipline, the purpose of which is to provide basic communicative needs of foreign students in the household and educational-professional spheres. Therefore, the communicative approach is the main factor that determines and forms the methodological orientation of the teacher in the process of language learning. The essence of the communicative method is that language learning is a model of the natural process of communication in this language. Taking into account that the main function of the language is communicative, the communicative approach to studying the Ukrainian language as a foreign one can be called the main, the most important. In order to solve specific communicative tasks in the process of studying Ukrainian as a foreign language, we offer the examples of exercises and tasks for the topic "On the Market", tested on practical classes in discipline. A system of training exercises aimed at the formation and development of various types of speech activities (listening, speaking, reading and writing) was developed. The proposed types of works reproduce the speech process in real life and allow to realize the most necessary communication needs associated with purchases on the market. Exercises such as "question and answer", situational tasks, speech situations, dialogues, etc. reproduce the speech process in real life and encourage foreign students to communicate, which ensures the effectiveness of studying Ukrainian as a foreign language.

Key words: Ukrainian as a foreign language, educational-methodological materials, communicative approach, speech activity, training exercises, market.

Постановка проблеми. «Українська мова як іноземна» є практичною навчальною дисципліною, мета якої – забезпечення базових комунікативних потреб чужоземних студентів у побутовій і навчально-професійній сферах [1], тому комунікативний підхід є основним фактором, що визначає й формує методичну спрямованість викладача в процесі навчання мови. Сутність комунікативного методу полягає в тому, що навчання мови – це модель природного процесу спілкування цією мовою. Урахову-

ючи те, що основна функція мови комунікативна, комунікативний підхід до вивчення української мови як іноземної можна назвати основним, найважливішим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням комунікативного методу навчання мови займалися багато наукових колективів і методистів у різних країнах. Перші теоретичні праці належать методистам і викладачам іноземних мов (І. Зимняя, Є. Пассов, О. Біляев, І. Бім та ін.). Концептуальні засади й окремі аспекти комуні-



кативного вивчення мови сформульовано українськими науковцями (В. Мельничайко, Л. Варзацька, М. Вашуленко, Г. Шелехова, Л. Скуратівський, Н. Остапенко, М. Пентиліюк, Л. Паламар та ін.). Натепер цей підхід досить широко розроблений і використовується в шкільній освіті, проте актуальною є проблема реалізації комунікативного методу вивчення української мови як іноземної у вищій школі.

Постановка завдання. Мета статті – запропонувати навчально-методичні матеріали до теми «На ринку», побудовані на основі комунікативного підходу до навчання української мови як іноземної.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мовне наповнення навчально-тренувальних вправ підпорядковане комунікативному підходу до навчання, який визначив наявність на занятті завдань, призначених для формування та розвитку різних видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання й письма).

Завдання 1. Знайдіть зайве слово.

1. Фрукти: абрикоси, яблука, баранина, груші, ананаси.
2. Овочі: кабачки, лимони, картопля, петрушка, буряки.
3. Бакалія: борошно, гречка, кава, макарони, батон.
4. Кондитерські вироби: цукор, цукерки, шоколад, морозиво, печиво.
5. Молочні продукти: йогурт, кефір, сік, масло, молоко.
6. М'ясні продукти: баранина, ковбаса, курка, рис, сосиски.
7. Напої: вино, мінеральна вода, пиво, сік, часник.
8. Хлібопродукти: батон, сіль, булка, круасан, хліб.
9. Фрукти: мандарини, сметана, ківі, гранати, полуниця.
10. Овочі: помідори, телятина, квасоля, перець, горох.

11. Бакалія: олія, рис, сіль, буряк, цукор.
12. Кондитерські вироби: морозиво, печиво, тістечко, торт, пиво.

13. Молочні продукти: масло, молоко, кукурудза, сир, сметана.

14. М'ясні продукти: телятина, груші, баранина, свинина, сосиски.

Завдання 2. Читайте діалог.

- Привіт, Ірино! Що ти робиш на ринку?
– Привіт, Флоренс! Я купую овочі і фрукти. А ти?

– Я також хочу купити фрукти. Але я ще погано знаю, як українською мовою називати гроші.

– Дуже легко. Це 1 (одна) гривня. А це 1 (одна) копійка. Одна гривня – це 100 (сто) копійок. Ще є 2 (дві) гривні, 5 (п'ять) гривень, 10 (десять) гривень.

– 20 (двадцять) гривень, 50 (п'ятдесят) гривень і 100 (сто) гривень. Так?

– Так, так! А ще є 200 (двісті) і 500 (п'ятсот) гривень. А ось 1 (одна) копійка, 2 (дві) копійки, 5 (п'ять) копійок, 10 (десять) копійок.

– 25 (двадцять п'ять) і 50 (п'ятдесят) копійок.

– Флоренс, а як ти питатимеш про фрукти?

– «Скажіть, будь ласка, скільки коштує кілограм яблук?»

– «Кілограм яблук коштує 10 (десять) гривень». А далі?

– «Зважте мені, будь ласка, 2 (два) кілограми яблук». Добре?

– Так. А які ще фрукти ти будеш купувати?

– Мабуть, виноград і груші.

– А я люблю ананаси й банани.

– Бувай, Ірино! Як добре, що я тебе зустрів!

– До побачення, Флоренс! Рада була допомогти.

Завдання 3. Читайте. Запам'ятайте. Скільки?

0–10	11–20	30–100	200–1000
0 – нуль	11 – одинадцять	30 – тридцять	200 – двісті
1 – один (долар), одна (гривня), одне (євро)	12 – дванадцять	40 – сорок	300 – триста
2 – два (долари, євро), дві (гривні)	13 – тринадцять	50 – п'ятдесят	400 – чотириста
3 – три	14 – чотирнадцять	60 – шістдесят	500 – п'ятсот
4 – чотири	15 – п'ятнадцять	70 – сімдесят	600 – шістсот
5 – п'ять	16 – шістнадцять	80 – вісімдесят	700 – сімсот
6 – шість	17 – сімнадцять	90 – дев'яносто	800 – вісімсот
7 – сім	18 – вісімнадцять	100 – сто	900 – дев'ятсот
8 – вісім	19 – дев'ятнадцять		1000 – одна тисяча
9 – дев'ять	20 – двадцять		
10 – десять			



Завдання 4. Назвіть числа.

Зразок: 1 – один, 21 – двадцять один.

10, 4, 6, 2, 11, 15, 40, 32, 50, 12, 71, 44, 85, 24, 0, 14, 20, 17, 30, 28, 31, 100, 101, 202, 345, 500.

Завдання 5. Запам'ятайте.

1 (одна) копійка	1 (одна) гривня	1 (один) грам	1 (один) кілограм
2 (дві) копійки	2 (дві) гривні	2 (два) грами	2 (два) кілограми
3, 4 копійки	3, 4 грив- ні	3, 4 гра- ми	3, 4 кілограми
5 – 20 копійок	5 – 20 гривень	5–20 грамів	5–20 кілограмів
	100, 200, ... 1000	100, 200, ... 900	100, 200, ... 900
	гривень	грамів	кілограмів

Завдання 6. Утворіть словосполучення.

Зразок:

1 (копійка, гривня, грам, кілограм) – одна копійка, одна гривня, один грам, один кілограм.

2 (копійка, гривня, грам, кілограм).

3 (копійка, гривня, грам, кілограм).

4 (копійка, гривня, грам, кілограм).

5 (копійка, гривня, грам, кілограм).

6 (копійка, гривня, грам, кілограм).

7 (копійка, гривня, грам, кілограм).

8 (копійка, гривня, грам, кілограм).

9 (копійка, гривня, грам, кілограм).

10 (копійка, гривня, грам, кілограм).

20 (копійка, гривня, грам, кілограм).

21 (копійка, гривня, грам, кілограм).

22 (копійка, гривня, грам, кілограм).

24 (копійка, гривня, грам, кілограм).

25 (копійка, гривня, грам, кілограм).

Завдання 7. Пишіть.

Зразок: Дайте, будь ласка, 1 кг бананів.
– Дайте, будь ласка, один кілограм бананів.

1. Дайте, будь ласка, 2 кг квасолі.

2. Дайте, будь ласка, 1 кг лимонів. 3. Дайте, будь ласка, 5 кг помідорів. 4. Дайте, будь ласка, 6 кг полуниці. 5. Дайте, будь ласка, 8 кг яблук. 6. Дайте, будь ласка, 9 кг ківі. 7. Дайте, будь ласка, 10 кг капусти. 8. Дайте, будь ласка, 4 кг огірків. 9. Дайте, будь ласка, 7 кг кабачків. 10. Дайте, будь ласка, 12 кг цибулі. 11. Дайте, будь ласка, 20 кг картоплі. 12. Дайте, будь ласка, 10 кг моркви. 13. Дайте, будь ласка, 3 кг кукурудзи. 14. Дайте, будь ласка, 15 кг гороху.

Завдання 8. Читайте. Запам'ятайте.

У мене є ЩО?	У мене немає ЧОГО?
Називний відмінок	Родовий відмінок
Чоловічий рід – -а (-я), -у (-ю)	

хлібо	хліба лимона оселедця винограду сиру соку цукру чаю перцю
Жіночий рід – -и, -і, -ї	
вода копійка гривня цибуля сітьо	води копійки гривні цибулі солі олії
Середній рід – -а	
борошно масло м'ясо Але: ківі	борошна масла м'яса ківі
Множина – -о	
яблука копійки банани овочі напої гроші	яблуко

Завдання 9. Говоріть за зразком.

Зразок: Дайте мені, будь ласка, один кілограм (рис). – Дайте мені, будь ласка, один кілограм рису.

1. Дайте мені, будь ласка, один кілограм (виноград). 2. Дайте мені, будь ласка, два кілограми (гречка). 3. Дайте мені, будь ласка, три кілограми (картопля). 4. Дайте мені, будь ласка, чотири кілограми (буряк). 5. Дайте мені, будь ласка, п'ять кілограмів (борошно). 6. Дайте мені, будь ласка, один кілограм (горох). 7. Дайте мені, будь ласка, два кілограми (масло). 8. Дайте мені, будь ласка, три кілограми (полуниця). 9. Дайте мені, будь ласка, чотири кілограми (м'ясо). 10. Дайте мені, будь ласка, п'ять кілограмів (яблука). 11. Дайте мені, будь ласка, один кілограм (печиво). 12. Дайте мені, будь ласка, два кілограми (лимони). 13. Дайте мені, будь ласка, три кілограми (цукор). 14. Дайте мені, будь ласка, чотири кілограми (квасоля).

Завдання 10. Пишіть за зразком.

Зразок: Я купую (вода), бо в мене немає (вода). – Я купую воду, бо в мене немає води.

1. Я купую (борошно), бо в мене немає (борошно). 2. Ти купуєш (гречка), бо в тебе немає (гречка). 3. Він купує (кава), бо в нього немає (кава). 4. Вона купує (чай), бо в неї немає (чай). 5. Ми купуємо (олія), бо в нас немає (олія). 6. Ви купуєте (хліб), бо у вас немає (хліб). 7. Вони купують (фрукти), бо



в них немає (фрукти). 8. Я купую (овочі), бо в мене немає (овочі). 9. Ти купуєш (цукор), бо в тебе немає (цукор). 10. Він купує (сік), бо в нього немає (сік). 11. Вона купує (молоко), бо в неї немає (молоко). 12. Ми купуємо (сметана), бо в нас немає (сметана). 13. Ви купуєте (м'ясо), бо у вас немає (м'ясо). 14. Вони купують (сіль), бо в них немає (сіль).

Завдання 11. Відповідайте.

Зразок: Скільки коштує пачка чаю? (35 грн. 50 коп.). – Пачка чаю коштує тридцять п'ять гривень і п'ятдесят копійок.

1. Скільки коштує пачка кави? (80 грн. 40 коп.) 2. Скільки коштує пачка соку? (28 грн.) 3. Скільки коштує один літр олії? (32 грн. 60 коп.) 4. Скільки коштує один літр молока? (8 грн. 30 коп.) 5. Скільки коштує пакет рису? (25 грн. 70 коп.) 6. Скільки коштує пакет гречки (29 грн. 35 коп.) 7. Скільки коштує десяток яєць? (20 грн.) 8. Скільки коштує півкілограма солі? (4 грн. 35 коп.) 9. Скільки коштує кілограм цукру? (13 грн. 70 коп.) 10. Скільки коштує кілограм баранини? (69 грн. 90 коп.) 11. Скільки коштує двісті грамів цукерок? (50 грн. 60 коп.) 12. Скільки коштує пляшка води? (10 грн. 60 коп.) 13. Скільки коштує банка помідорів? (40 грн. 55 коп.) 14. Скільки коштує банка огірків? (30 грн. 45 коп.)

Завдання 12. Складіть і розкажіть діалог «На ринку». Вам треба купити овочі і фрукти.

– Добрий день, скажіть, будь ласка, у Вас є картопля?

– Так, є.

– Скільки коштує один кілограм картоплі?

– Сім гривень.

– Дайте мені, будь ласка, чотири кілограми. А морква у Вас є?

– Так, є. Один кілограм моркви коштує десять гривень.

– А скільки коштують яблука?

– Дванадцять гривень за кілограм.

– Дайте мені, будь ласка, два кілограми моркви й один кілограм яблук.

– Візьміть Вашу картоплю, моркву і яблука.

– Ось гроші.

– Візьміть решту. Заходьте до нас ще!

– Так. Дякую!

Завдання 13. Читайте.

На ринку

Зазвичай ми купуємо продукти в супермаркеті. Але у вихідні дні, коли маємо більше часу, ми з друзями йдемо на ринок. Він знаходиться недалеко від нашого гуртожитку. Цей ринок дуже великий. Там є багато різних товарів. Можна купити все на свій смак.

Нас цікавлять продукти. На ринку вони дешевші, ніж у супермаркеті. У відділі «Мо-

лочні продукти» можна купити молоко, сир, сметану. Продавці дозволяють покуштувати свій товар, чого не зробиш у супермаркеті. На ринку можна домовитися про ціну з продавцем.

Спочатку ми вибираємо картоплю, моркву, капусту, квасолю. Тоді шукаємо свіжі огірки, помідори й перець. Потім купуємо фрукти. Я люблю груші та яблука, а моя подруга – гранати, ананаси й ківі.

На ринку ми часто зустрічаємо студентів із нашого гуртожитку. Вони теж купують різні продукти, щоб приготувати смачний обід.

Завдання 14. Відповідайте на запитання.

1. Де зазвичай студенти купують продукти? 2. Коли вони ходять на ринок? 3. Де знаходиться ринок? 4. Цей ринок великий чи малий? 5. Що можна купити на ринку? 6. Де продукти дешевші – на ринку чи в супермаркеті? 7. Що можна купити у відділі «Молочні продукти»? 8. Чи дозволяють продавці покуштувати свої продукти? 9. Чи можна домовитися про ціну з продавцями на ринку? 10. Що ми купуємо спочатку? 11. Що купуємо потім? 12. Кого можна зустріти на ринку? 13. Ви були на центральному ринку Тернополя? 14. Що Ви там купували?

Висновки з проведеного дослідження. Запропоновані види робіт відтворюють мовленнєвий процес у реальному житті й дають змогу реалізовувати найнеобхідніші комунікативні потреби, пов'язані з покупками на ринку. Вправи типу «запитання – відповідь», ситуативні завдання, мовленнєві ситуації, діалоги тощо відтворюють мовленнєвий процес у реальному житті і спонукають студентів-іноземців до спілкування, що забезпечує ефективність вивчення української мови як іноземної.

Перспективу подальших пошуків у напрямі дослідження вбачаємо в розробленні системи вправ і завдань до теми «У супермаркеті».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Робоча програма з дисципліни «Українська мова як іноземна» для студентів спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» / уклад. І.І. Гавришак, К.Л. Стефанишин. URL: <https://moodle.tdmu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=134295>.

2. Тишковець М. Використання комунікативного методу вивчення української мови як іноземної у медичному ВНЗ. Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2013. Випуск 8. С. 40–48.

3. Українська мова для іноземних студентів: посібник / І.І. Гавришак, І.Д. Драч, В.І. Зевако та ін.; за ред. М.П. Тишковець. Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2017. 328 с.